

Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Kontrbas Eğitiminde Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin Yeri ve Değerlendirilmesi

H. Özgür Akkor, Uğur Türkmen

*Afyon Kocatepe Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı
ozgur_akkor@hotmail.com
uturkmen@aku.edu.tr*

Özet. Çağdaş Türk Müziği, konservatuvarlarda verilen müzik eğitimi içerisinde yer alması gereken, ulusumuzun renklerini ve özgünlüğünü taşıyan önemli bir müzik türüdür. Bu çalışmada, Çağdaş Türk Kontrbas Müziği dağarcığının konservatuvarlarda verilmekte olan kontrbas eğitimi müfredatları içerisinde yer alabilecek özelliklere sahip olup olmadığı ve konservatuvarlarımızda verilmekte olan kontrbas eğitiminde Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerine ne derecede yer verildiği araştırılmıştır. Bilimsel geçerlilik ve güvenilirlikle saptanan veriler ışığında Çağdaş Türk Kontrbas Müziği ve eğitiminin gelişimine katkıda bulunması amaçlanmıştır. Çağdaş Türk Müziği bestecileri ve yapıtları incelenmiş, içlerinden kontrbas için yazılmış ve Çağdaş Türk Kontrbas Müziği dağarcığını oluşturabilecek eserler seçilmiştir. Bu eserlerin eğitim dağarcığına ve kontrbas konser dağarcığına katılması; kontrbas eğitimi alan öğrencilerin, kendi ulusunun renklerini taşıyan eserleri seslendirerek çalgıyla bütünleşmelerine ve Çağdaş Türk Kontrbas Müziği'nin yaygın olarak tanınmasına katkıda bulunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kontrbas, Çağdaş Türk Müziği, Eğitim, Konservatuvar, Kontrbas Eğitimi.

Abstract. Contemporary Turkish Music is an important genre of music, which represents the colours and originality of our nation, and which should

be included in conservatory music education. This study inquires on whether Contemporary Turkish Contrabass Music possesses the attributes necessary to be included in curriculums for contrabass education in conservatories; and to which extent Contemporary Turkish Contrabass Music pieces are included in the contrabass education given in our conservatories. The aim is to contribute to the development of Contemporary Turkish contrabass Music and its education, in light of data established with scientific accuracy and reliability. Contemporary Turkish Music composers and their works have been studied; those composed for the contrabass and which can constitute a Contemporary Turkish Contrabass Music pool have been selected. The addition of these works to the education and contrabass concert repertoires, will contribute to the the union of students who receive contrabass education with the instrument, by performing works that embody the colours of their nation; and to the widespread recognition of Contemporary Turkish Contrabass Music.

Key Words: Double Bass, Modern Turkish Music, Education, Conservatories, Double Bass Education.

GİRİŞ

Araştırmanın İçeriği

Çalgı eğitimi bireylerin kendilerini ifade etmeye ihtiyaç duydukları ve kişiliklerinin şekillenmeye başladığı, çocukluk ve gençlik dönemlerinde başlar. Çalgı eğitimi alan öğrencinin nasıl yönlendirildiği ileride öğrencinin teknik kapasitelerini belirleyecek, bunun doğal bir sonucu olarak da kendisini ifade edebilme sınırlarını çizecektir. Çalgı eğitimi alan bir öğrenci teknik olarak nasıl yönlendirilirse, o doğrultuda gelişecektir. Müzik eğitimi iyi ve doğru yöntemlerle vermek nasıl müzik eğitimcisinin sorumluluğuyorsa bu aynı zamanda öğrencinin doğal hakkıdır. Eğitimcinin çalgı eğitimi ile ilgili doğru bilgi, beceri ve öğretim yöntemlerine sahip olması, eğitimci-öğrenci ilişkisi, öğrencinin öğrenebilme kapasitesi ve şekli gibi faktörlerin yanı sıra çalgı eğitiminin niteliğini belirleyen diğer önemli bir konu da öğretim programıdır. Çalgı çalma, güç ve karmaşık bir iştir. Çalgı eğitimi verecek bir eğitimcinin iyi ve çok yönlü düşünülmüş, düzenlenmiş bir öğretim programı oluşturması ve bunu titizlikle uygulaması gerekmektedir. Öğretim programları ülkemizin tarihsel, kültürel, sosyal, ahlaki birikimi ile dünyada yaşanan tüm değişimleri ve gelişmeleri yansıtabilecek şekilde hazırlanmalıdır. Birey kendi ülkesinin ve ulusunun; tarihi, kültürü, gelenekleri ve toplumsal değerleri kaynaklı ezgilerine, daha güçlü, istekli ve doğal tepki verir. “Çocukların ulusal ezgilerine gösterdikleri ilgi ve sevgi,

yabancı ezgilere olan ilgiden daha güçlü ve doğal olduğu için, geleneksel ezgi, ulusal eğitimin önemli bir faktörüdür” (Özeren, 2003, s. 229,231).

Bu yüzden Zoltan Kodaly'nin de çocuklar için müzik eğitimi yönteminde temel aldığı gibi halk ezgileri müzik eğitiminin çeşitli aşamalarında, değişik amaçlarla kullanılmalıdır. Kodaly Koro Yöntemi olarak da bilinen yöntemde Macar asıllı besteci Macar halk ezgilerini kullanarak çocuklara toplu şarkı söyletme yöntemiyle çocuklardaki müzik okuryazarlığını geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalgı eğitiminde de halk ezgilerinin kullanılması, çalgıyla yeni tanışan bir öğrencinin hem daha fazla ilgisini çekecek, hem de buna bağlı olarak teknik bazı aşamalarda ilerlemesinde hızlandırıcı etki gösterebilecektir. Ayrıca ulusal müziğin pekişip, zenginleşmesine de zemin hazırlayacaktır. Çünkü açıkça görülmektedir ki ulusal değerlerin, halk ezgilerinin müzik ve müzik eğitiminde kullanılması, hem bireysel ve toplumsal beğeni düzeyini zenginleştirip, pekiştirmekte; hem de ulusal değerlerden evrensel değerlere geçişte köprü olmaktadır. “Ülkeler, kendilerine özgü olabildikleri ve özgün değerleri tüm insanlığın ortak değerlerine katabildikleri ölçüde, diğer ülkelerin yanında yer alır ve yücelirler” (Özeren, 2003, s. 229-231). Bu düşüncenin müzik eğitimimiz içerisinde benimsenmesi ve geleneksel müziğimizin yapısal ve karakteristik özelliklerini içerisinde barındıran Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin ortaya konması gerekmektedir.

“Halk müziğinden yararlanmak demek, yalnızca var olan bir halk şarkısını alıntılardan mı ibarettir, yoksa müziğin gelişmesinde, içinde halk (folk) müziğinin canlı özünü yaratıcı bir tohum hücreleri olarak taşıyan daha derin, daha yaratıcı bir yaklaşımı mı ifade eder? Bir ulusun halk müziği var olan geleneksel değerlere bağlı kalabilir mi, yoksa ondan yararlanmak, yeni müzikal biçimlere mi esin verir? Bu gibi sorulara ulusal bir sanatı yeğleyerek verilen yanıtlar, yüzyılımızda oldukça çok sayıda güzel müziğin yaratılmasıyla sonuçlanmıştır. Vaughan Williams ve Sibelius'un yanı sıra, Çekoslovakya'dan Leos Janacek, Macaristan'dan Bela Bartok, ABD'den Roy Haris, Aaron Copland, George Gershwin ve Virgil Thomson, İspanya'dan Manuel de Falla, Sovyetler Birliği'nden Sergey Prokofyev ve Aram Haçaturyan, Brezilya'dan Heitor Villa-Lobos ve Meksika'dan Carlos Chavez bu tür müziği besteleyen müzikçilerdir. Bu bestecilerin yapıtları, çağımızın müzik yaşamında sağlam bir yer kazanmışlardır ve ulusal karakterleri bu yapıtların evrensel olarak kabul görmesine hiçbir engel oluşturmamıştır.” (Finkelstein, 1995, s.20).

Sun'da çağdaşlaşma yolunda izlenecek yolu şöyle tanımlar “Kültür ve sanat konularında temel sorunumuz; Türk kalarak, (bir başka deyişle, kendinciliği-kişiliği olan bir toplum olarak) çağdaşlaşmaktır.” (Sun, 1993, s.

27). Kontrbas için yazılmış Çağdaş Türk Müziği dağarcığı çok kısıtlıdır. Bunların her çalgıda olduğu gibi kontrbas eğitim programı ve konser repertuarı dağarı içerisinde toplanması, değerlendirilmesi ve kullanılması gerekmektedir. İcracısı açısından; kontrbasın büyüklüğü, ağırlığı, bunlara bağlı olarak taşınması, satış piyasasında çok seçeneği olmaması ve çalımında gerektirdiği fiziksel güç gibi zorluklarının yanı sıra bahsettiğimiz kaynak ve eser eksikliğinden dolayı ülkemizde kontrbas eğitimi, kullanımı daha da zorlaşmaktadır. Tüm bu faktörler öğrenciler, yorumcular ve besteciler açısından bu çalgıyı daha az tercih edilir kılmaktadır. Kontrbas çalan, öğreten ve öğrenimini gören kişilerin ihtiyaç duyduklarında başvurabilecekleri, içinden istedikleri amaç için düşüncelerine göre seçim yapabilecekleri Çağdaş Türk Müziği eserleri içerikli bir kaynak oluşturulması gerekmektedir. Ülkemizde ne yazık ki şu anda böyle bir çalışma bulunmamaktadır.

Çağdaş Türk Müziği

Çağdaş Türk Müziği, mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda, kontrbas eğitiminin her aşamasında teorik ve uygulamalı olarak kullanılması gereken önemli bir müzik türüdür. Mesleki Müzik Eğitimi, “Müziği meslek olarak seçmek isteyen kişilere yöneliktir. Bu nedenle mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları kazandırmayı amaçlar ve bu süreç uzman kişilerce yürütülür.” (Tarman, 2006, s. 10). İçinde yaşadığımız toplumsal ve kültürel çevre içinde, her alanda olduğu gibi müzikle ilgili de bazı davranışlar kazanırız. Müziğin birey ve toplum üzerindeki etkilerinin bilincinde olan bir toplum, eğitim programları içinde müzikle eğitime doğal olarak daha önem vermelidir. Bireyin kendi ülkesinin ve ulusunun; tarihi, kültürü, gelenekleri ve toplumsal değerleri kaynaklı ezgilerine, daha güçlü, istekli ve doğal tepki verdiği açıkça görülmektedir. Özellikle çalgı eğitimi, bireylerin kendilerini ifade etmeye ihtiyaç duydukları ve kişiliklerinin şekillenmeye başladığı, çocukluk ve gençlik dönemlerinde başladığından, çalgı eğitiminin değişik aşamalarında ulusal müziğimize ait materyallerin kullanılması önem taşımaktadır. Bu ortak ulusal müzik dilimizi ve beğenimizi farklı boyutlarda geliştirecek ve zenginleştirecektir. Çalgı eğitim dağarcığının olduğu kadar konser dağarcığının da bu eserler ile zenginleşmesi aynı zamanda Çağdaş Türk Müziği’ne ilgiyi artıracaktır.

Kontrbas kökeni 15. yüzyıla kadar dayanan, bir orkestra çalgısı olarak kalın sesleri vererek müziğe temel oluşturma prensibiyle tasarlanmış ve gelişim göstermiş bir çalgıdır. Fakat ülkemizdeki tarihi bu kadar eski değildir. Ülkemizde 1950 ve sonrasında bu konuda dünya standartlarını yakalayabilmiş eğitimci ve yorumcuların yetişmesiyle ve müzik eğitimi veren kurumlarda kontrbas ana sanat dallarının açılmasıyla gelişim

göstermeye başlamıştır. Kontrbas ne yazık ki ülkemizde çok da iyi tanınmayan, popüler olmayan bir çalgıdır. Buna bağlı olarak ülkemizde kontrbas için yazılı kaynak, eğitici metot ve benzeri yayınlar yok denecek kadar azdır. Kontrbas için yazılmış Çağdaş Türk Müziği dağarı çok kısıtlıdır ve yazılmış eserlere ulaşılması da bir o kadar zordur. Yine de bu yetersiz görüntüye rağmen kontrbas ile ilgilenmiş bestecilerimiz vardır.

Kontrbas Eğitimi

“Sanat eğitimi, “bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli sanatsal davranışlar kazandırma” ya da “bireyin sanatsal davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma” sürecidir” (Uçan, 1994, s. 70). Çalgı eğitimi; sanat (müzik) eğitiminin boyutlarından biridir ve kişinin belli amaçlar doğrultusunda, belli teknikler ve yöntemler kullanarak çalgıdan ses üretmesini ve çalgıyı çalma becerisini geliştirecek bir takım becerileri sistematik olarak kazanmasını amaçlar. Çalgıyı çalma becerisini kazandıracak teknik yöntemlerin uygulanmasının yanı sıra, çalgı eğitiminin önemli bir boyutu da müzisyen yetiştirmeye odaklı olduğu için müziği doğru olarak dinleme ve yorumlama becerisini de kazandırmaktır. Kontrbasın hem orkestra içerisindeki yeri ve görevi, hem de sahip olduğu solo repertuarı açısından, tıpkı diğer yaylı çalgı yorumcularında olduğu gibi kontrbas yorumcularının da aynı teknik ve müzikal donanımlara sahip olması gerekmektedir. Kontrbas eğitimi, ülkemizde çalgının yapısal özelliklerinden dolayı öğrencilerin yaşı itibarıyla lise evresinde başlayabileceği uygun çalgı eğitimlerinden biri gibi görünse ve çoğu zaman bu şekilde uygulanmış olsa da; bugün dünyada özellikle İngiltere ve Almanya’da “Mini Bass” projesiyle yedi ve dokuz gibi çok daha küçük yaşlarda, bu eğitim için özel olarak tasarlanmış kontrbaslarla verilmektedir. Konservatuvarlarda kontrbas eğitimi alan öğrencilerin, başlıca faaliyet alanları orkestralar veya solo performans olabileceği gibi, bunun yanı sıra müzikal gelişimlerini arttırabilecekleri yerler, küçük veya büyük çalgı topluluklarıdır. Bir kontrbasçı, çalgısının orkestra içerisinde ritim ve armoniye temel oluşturma görevinin her zaman farkında olmalı ve bu beceriyi geliştirmek için mümkün olduğunca birlikte çalma deneyimini arttırmalıdır.

Türkiye’de Kontrbas Eğitimi Veren Konservatuvarlar

Yüksek Öğretim Kurumu’nun tanımına göre konservatuvarlar “Müzik ve Sahne sanatlarında sanatçı yetiştiren bir yükseköğretim kurumudur” (YÖK, 2006, s. 16). “Müzik sanatında kuramdan (teoriden) yaratmaya (bestelemeye) ve uygulamaya (seslendirmeye) uzanan bilgi ve becerileri kazandıran okul” (Say, 2002, s. 302). Konservatuvarlar müzik, opera-şan, tiyatro, bale ve dans gibi sanat dallarının her aşamasında ve derecesinde

mesleksel (profesyonel) müzik eğitimi veren kurumlardır. “Yetenekli bireylerin müziği meslek olarak edinmeleri ve alanlarında uzmanlaşması için gerçekleştirilen müzik eğitimidir” (Say, 2000, s. 537). Konservatuvar eğitimi, profesyonel müzikçi ve sahne sanatçısı yetiştirmeyi amaçlar. Ülkemizde kontrbas eğitimi konservatuvarlarda “çalgı, ana çalgı, enstrüman, bireysel çalgı eğitimi” adları altında verilen dersler kapsamında sürdürülmektedir. 2009 yılı verilerine göre ülkemizde sekizi Türk Müziği, on beşi Batı Müziği olmak üzere toplam yirmi üç Devlet Konservatuvarı bulunmaktadır.

Ülkemizde konservatuvarlar kurulduktan sonra resmi kontrbas eğitimi ilk olarak Heinz Fromme (Ankara) ve Curt Wallner (İzmir) isimli Alman kontrbas profesörleri ile başlamıştır. Bugün Türkiye’de eğitim veren öğretim üyeleri ve pek çok orkestra sanatçısı onların öğrencileridir. Prof. Tahir Sümer, Yard. Doç. Melih Balçık, Yard. Doç. Engin Babahan, Saim Akış, Numan Pakdemir, İbrahim Akış ve Osman Mumcu’yu onların arasında sayabiliriz. Ülkemizde yetişmiş ikinci kuşak kontrbasçılarımızdan bazılarını ise; Volkan Orhon, Aykut Durşen, Doç. Esra Atalay (Türkiye’de kontrbas alanında ilk master ve sanatta yeterlilik mezunu), Doç. Alper Müfettişoğlu’nu örnek verebiliriz. Ülkemizde kontrbas eğitimi veren konservatuvarlar alfabetik sıraya göre aşağıda sıralanmıştır:

1. Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
2. Akdeniz Üniversitesi Antalya Devlet Konservatuvarı
3. Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
4. Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi
5. Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
6. Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı
7. İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
8. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
9. Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

Çağdaş Türk Kontrbas Müziği Eserleri

Solo Kontrbas Eserleri

- Mahir Cetiz, “A-Scape”.

Kontrbas ve Pişano/Orkestra Eşlikli Eserler

- Erdal Tuğcular, “Colours From Anatolia (Anadolu’dan Renkler)”, pişano eşlikli, (2006). (Bu eser araştırmanın anket çalışması tamamlandıktan

sonra araştırmacıya ulaşmış olduğu için, eğitimcilere yöneltilen görüşme sorularına dahil değildir, repertuar bilgisini vermek açısından eklenmiştir).

- Aydın Esen, “Deep”, piyano/orkestra eşlikli, (1987).
- Ertuğrul Oğuz Fırat, Op.68 “Nice Seslerden Sonra”, piyano eşlikli, (1982).
- Mehmet Aktuğ, “5 Minyatür”, piyano eşlikli, (2005).
- Server Acim, Op.1 “Minyatürler”, piyano eşlikli, (1987).
- Turgay Erdener, “Sait Faik’ten Dört Hikaye”, orkestra eşlikli, (1990).
- Turgay Erdener, “Metamorphosis”, piyano eşlikli, (1984).
- Turgay Erdener, “Turuncu Gözyaşı Damlası”, piyano eşlikli, (1977).
- Yiğit Kolat, “Horon”, piyano eşlikli, (2003).

Oda Müziği Eserleri

İki Çalgı İçin Oda Müziği Eserleri

- Server Acim, Esra Gül Atalay ve Volkan Orhon’a ithafen yazılmış “Duality”, iki kontrbas için, (2009). (Bu eser araştırmacının anket çalışması tamamlandıktan sonra araştırmacıya ulaşmış olduğu için, eğitimcilere yöneltilen görüşme sorularına dahil değildir, repertuar bilgisini vermek açısından eklenmiştir).

Üç Çalgı İçin Oda Müziği Eserleri

- Tolga Tüzün, “Metathesis”, iki kontrbas ve elektronik aygıt için, (2006).
- Necdet Levent, “Kontrbas Trio No:2”, üç kontrbas için.

Dört Çalgı İçin Oda Müziği Eserleri

- Server Acim, “3 Minyatür No:1”, dört kontrbas için.

Kontrbas İçin Eser Yazmış Çağdaş Türk Müziği Bestecileri Ve Eserleri

Ersin Antep’in (2006) “Türk Bestecileri Eser Kataloğu”, Ahmet Say’ın (1998) “Türkiye’nin Müzik Atlası” ve Evin İlyasoğlu’nun (2007) “71 Türk Bestecisi” isimli kitapları incelenerek ve araştırma imkanları içerisinde besteci, yorumcu ve eğitimcilerle yapılan görüşmeler sonucunda güncel olarak aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

Turgay ERDENER (Gümüşhane, 15 Haziran 1957)

- **Sait Faik'ten Dört Hikaye**, orkestra eşlikli solo kontrbas eseri.
- **Metamorphosis**, piyano eşlikli solo kontrbas eseri.
- **Turuncu Gözyaşı Damlası**, piyano eşlikli solo kontrbas eseri.
Erdal TUĞCULAR (Kars, 1 Mayıs 1960)
- **Colours From Anatolia (Anadolu'dan Renkler)**, piyano eşlikli solo kontrbas eseri. Ertuğrul OĞUZ FIRAT (Malatya, 1 Şubat 1923)
- **Op.68 Nice Seslerden Sonra**, piyano eşlikli solo kontrbas eseri.
Server ACİM (İstanbul, 22 Nisan 1961)
- **Op.1 Minyatürler**, piyano eşlikli solo kontrbas eseri.
- **3 Minyatür No:1**, dört kontrbas için eser.
- **Duality**, iki kontrbas için eser.
Mahir CETİZ (Ankara, 8 Temmuz 1977)
- **A-Scape**, solo kontrbas eseri.
Necdet LEVENT (İstanbul, 26 Aralık 1923)
- **Kontrbas Trio No:2**, üç kontrbas için eser.
Tolga TÜZÜN (12 Nisan 1971, İstanbul)
- **Metathesis**, iki kontrbas ve elektronik aygıt için eser.
Aydın ESEN (İstanbul, 12 Mayıs 1962)
- **Derin (Deep)**, piyano/orkestra eşlikli solo kontrbas eseri.
Mehmet AKTUĞ (İstanbul, 30 Mayıs 1959)
- **5 Minyatür**, piyano eşlikli solo kontrbas eseri.
Yiğit KOLAT (Ankara, 9 Ocak 1984)
- **Horon**, piyano eşlikli solo kontrbas eseri.

YÖNTEM

Problem Durumu

Araştırma, “Türkiye’de konservatuvarlarda verilmekte olan kontrbas eğitiminde Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerinin yeri nedir?” sorusuna cevap aramaktadır.

Alt Problemler

Araştırmanın problemini oluşturan bu soruya bağlantılı olarak cevap aranan alt problemler ise şu şekilde oluşturulmuştur.

1. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği Bestecileri kimlerdir?
2. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği dağarcığını oluşturan eserler hangileridir?
3. Konservatuvarlarımızda verilen kontrbas eğitimi dersinde Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerine yer verilmekte midir?
4. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerinden hangileri ulusal veya uluslararası kontrbas eğitiminde kullanılmaktadır veya kullanılabilir?
5. Kontrbas eğitimi derslerinde kullanılan Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserleri, dersin hedeflerinin gerçekleştirilmesinde nitelik, nicelik ve çeşitlilik bakımından yeterli midir?
6. Kontrbas eğitimcileri derslerinde Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerine yeterince yer vermekte midir?
7. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserleri kontrbas konser dağarcığı içerisinde yer alabilecek nitelikte midir?
8. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerinin nitelik, nicelik ve çeşitlilik bakımından üretilmesi için neler yapılmalıdır?
9. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserleri kontrbas dersinin sevdirmesinde etkili olabilir mi?
10. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği Eserlerine eğitimciler ve öğrenciler kolaylıkla ulaşabilmekte midir?
11. Araştırmada ulaşılabilen Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerinden başka eserler var mıdır, varsa hangileridir?
12. Kontrbas eğitimcilerinin araştırmaya dair düşünceleri ve konuyla ilgili söylemek istedikleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Kontrbas ülkemizde pek de popüler olmayan bir çalgıdır. Senfoni orkestraları, oda orkestraları ve yaylı grupları dışında ülkemizde diğer müzik türleri içinde bile görmeye pek de alışık olmadığımız bir çalgıdır. Yapısal ve çalım özellikleri dışında kontrbasın ülkemizde tercih edilmeyen bir çalgı olmasının nedenlerinden biri de kontrbas ile ilgili Türkçe kaynak eksikliğidir. Toplumsal ve ekonomik gelişmelere paralel olarak, her alanda olduğu gibi eğitimde de her geçen gün değişim, ilerleme ve gelişim söz konusudur. Her alanda olduğu gibi müzik kültürü ve eğitimi alanında da yaşanan gelişim beraberinde eğitimin her aşamasında bazı ihtiyaçları ortaya çıkartmaktadır. Ancak sahip olduğumuz büyük sanat ve kültür altyapısı ve

barındırdığı ulusal değerleri ve öğeleri, gerektirdiği şekillerde kullanarak, işleyerek gerçek anlamdaki gelişimi yakalayacağımız açıktır.

Toplumu oluşturan bireyler, çocukluklarından itibaren içinde yetiştikleri değerlere daha duyarlıdır ve bu öğelerin eğitimde, eğitimde kullanılan bazı materyaller içinde değişik şekillerde kullanılmaları bu bireyleri daha güçlü etkilemektedir. Bu yüzden ülkemizde zaten kaynak ve eser sıkıntısı yaşanan kontrbas için Çağdaş Türk Bestecileri'nin yazmış olduğu eserler daha da önem taşımaktadır. Bunların bir araya getirilmesi ve eğitimin değişik aşamalarında kullanılmaları, hem öğrencilerimizi olumlu yönde etkileyecek, hem de bestecilerimizin kontrbas için ulusal öğeleri kullanarak eser yazmalarını teşvik edecektir.

Sayıtlar

Bu araştırmada;

- Çağdaş Türk Bestecilerinin kontrbas için yazmış oldukları eserlerin Türk Kontrbas Müziği ve eğitiminde önemli etkileri olabileceği,
- Ulusal ezgilerimizin kullanılmasıyla oluşturulan Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerinin; kontrbas eğitiminin çeşitli aşamalarında kullanılmasıyla öğrencileri, konser repertuarlarına eklenip seslendirilmeleriyle de dinleyicileri olumlu yönde etkileyebileceği, bu yönde bir beğeni yaratabileceği ve bu durumun da bestecilerimizi bu çalgı için eser yazmaya daha fazla teşvik edeceği sayıtlılarından hareket edilmiştir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Kontrbas için eser yazmış Çağdaş Türk Müziği bestecileriyle,
2. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği dağarcığını oluşturan eserler içerisinde ulaşılabilenler ile,
3. Kontrbas eğitimi verilen konservatuarlarımızdan seçilen üç tanesi ile,
4. Konservatuarlarda eğitim vermekte olan kontrbas eğitimcilerinin görüşleri ile,
5. İlgili konularda ulusal ve uluslararası basılmış kitap, tez, makale, bildiri, dergi, araştırma ve benzeri yayınlar ile yerli ve yabancı internet sitelerinden edinilen bilgilerle,
6. Araştırmanın ve araştırmacının maddi imkânları ile sınırlıdır.

Araştırmanın Modeli

Araştırma; tarama modelini esas almaktadır. Ülkemizdeki konservatuvarlarda verilmekte olan kontrbas eğitiminde Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerinin kullanılabilirliğine yönelik bir durum tespiti yapmayı amaçlayan betimsel bir araştırmadır. “Betimleme araştırmaları, mevcut olayların daha önceki olaya ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef alır.” (Kaptan,1989:34). Ulusal ve uluslararası kitap, tez, makale, bildiri, dergi, araştırma ve benzeri yayınlar ile yerli ve yabancı internet sitelerinde yayınlanan bilgiler ve Çağdaş Türk Bestecileri’nin yazdığı eserlerin taraması yapılarak gerçekleştirilen betimsel bir çalışmadır.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Bu araştırmada iki tür evren ve örneklem oluşmaktadır;

1. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği Eserleri,
2. Kontrbas eğitimi verilmekte olan konservatuvarlarımız.

Buna bağlı olarak da araştırmanın örneklem gruplarını da;

1. Yapılan tarama sonucu ulaşılabilen Çağdaş Türk Kontrbas Müziği Eserleri,
- 2.Kontrbas eğitimi verilen ve kadrolu öğretim elemanı bulunan konservatuvarlarımızdan seçilen üç tanesi oluşturmaktadır.

Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi

Bu araştırmanın kaynağını yazılı kaynaklar oluşturduğundan ve araştırma bu kaynakların bulunup, ortaya çıkartılması ve incelenmesi yöntemiyle yapılan betimsel bir araştırma olduğundan konuyla ve alt başlıklar ile ilgili arası kitap, tez, makale, bildiri, dergi, araştırma ve benzeri yayınlar incelenmiştir. Araştırmaya katılan uzmanlardan; yapılandırılmış görüşme, telefon görüşmesi ve internet (elektronik posta) yöntemleri kullanılarak veriler elde edilmiştir. “Görüşme (interview, mülakat) sözlü iletişim yoluyla veri toplama (soruşturma) tekniğidir.” (Karasar, 1994, s. 165). “Görüşme metodu sosyal bilim araştırmacılar tarafından değişik amaçlara ulaşabilmek için değişik formlarda oldukça sıklıkla kullanılmaktadır. Bu yapıların en belirgin olanları: yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme, yapılandırılmamış görüşme (Ekiz, 2003, s. 62). Telefon görüşmesi; “Yüksek nitelikli, ancak pahalı olan yüz yüze görüşme ile çabuk, ucuz, ancak daha yapay olan anket arasında pratik bir seçenektir.” (Arlı, Nazik, 2003, s. 47). Araştırmanın amacına yönelik olarak, seçilen uzmanların cevaplaması ve

konuyla ilgili bilgi, fikir, öneri ve görüşlerini paylaşması için bir görüşme formu hazırlanmış, yüz yüze görüşme, elektronik posta ve kargo yolları kullanılarak kendilerine ulaştırılmış, aynı yollardan yanıtlanmış ve toplanmış olan bilgiler araştırmaya eklenmiş ve uygulanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma ile Çağdaş Türk Müziği Bestecileri'nin kontrbas için yazdıkları eserlerin Türk Kontrbas Müziği Eğitimi'nde kullanılabilirliği, Türk ve Dünya Kontrbas Müziği konser repertuarında seslendirilebilirliği incelenmiştir. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerinin Çağdaş Türk Müziği'ni ve müzik eğitimini hangi yönlerden etkileyebileceği uzmanların görüşlerine başvurularak araştırılmıştır. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerinin bir araya getirilerek, müzik eğitimcileri, araştırmacılar ve öğrenciler tarafından farklı amaçlar için başvurulabilecek, kullanılacak bir kaynak oluşturması hedeflenmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda: Birinci alt probleme ilişkin saptanan bulgulardan, kontrbas için eser yazmış Çağdaş Türk Müziği Bestecileri'nin; Turgay Erdener, Erdal Tuğcular, Ertuğrul Oğuz Fırat, Server Acım, Mahir Cetiz, Necdet Levent, Tolga Tüzün, Aydın Esen, Mehmet Aktuğ, Yiğit Kolat olduğu belirlenmiştir. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği için eser yazan bestecilerimizin Cumhuriyet Dönemi ve özellikle Yeni Kuşak olarak adlandırılan genç bestecilerimizden oluştuğu anlaşılmaktadır. Ülkemizde müziğin ve müzik eğitimi veren kurumların gelişimi, nitelikli sanatçı ve müzik eğitimcilerinin artması, kontrbasın tanınması, eğitiminin ve kullanıldığı yerlerin yaygınlaşması da doğal olarak bu kuşakla paralel ilerlemiştir.

İkinci alt probleme ilişkin saptanan bulgulardan, farklı türlerde toplam on dört tane Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eseri ortaya konmuştur. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği dağarcığını oluşturan eserlerin;

“A-Scape”, Mahir Cetiz, solo kontrbas eseri,

“Sait Faik'ten Dört Hikaye”, Turgay Erdener, piyano eşlikli kontrbas eseri,

“Metamorphosis”, Turgay Erdener, piyano eşlikli kontrbas eseri,

“Turuncu Gözyaşı Damlası”, Turgay Erdener, piyano eşlikli kontrbas eseri,

- “Nice Seslerden Sonra”, Ertuğrul Oğuz Fırat, piyano eşlikli kontrbas eseri,
“Minyatürler”, Server Acim, piyano eşlikli kontrbas eseri,
“5 Minyatür”, Mehmet Aktuğ, piyano eşlikli kontrbas eseri,
“Horon”, Yiğit Kolat, piyano eşlikli kontrbas eseri,
“Deep”, Aydın Esen, piyano/orkestra eşlikli kontrbas eseri,
“Kontrbas Trio No:2”, Necdet Levent, üç kontrbas için eser,
“3 Minyatür No:1”, Server Acim, dört kontrbas için eser,
“Metathesis”, Tolga Tüzün, iki kontrbas ve elektronik aygıt için eser,
“Duality”, Server Acim, iki kontrbas için eser,
“Colours From Anatolia (Anadolu’dan Renkler)”, Erdal Tuğcular, piyano eşlikli kontrbas eseri, olduğu belirlenmiştir. Bestecilerin eser listeleri, müzik araştırmacılarının

hazırladıkları eser katalogları ve yaptıkları araştırmalar incelenmiş, bu kaynaklara ilişkin arşivler taranmış ve bu on iki eserden üç tanesinin kayıp olduğu belirlenmiştir. Diğer on bir esere ulaşılabilmiş, birçoğu kayıtlarıyla birlikte bestecilerin bizzat kendisinden alınmış, bir kısmına da kontrbas eğitimcilerimizin kişisel arşivlerinden ulaşılmıştır.

Üçüncü alt probleme ilişkin saptanan bulgulardan, konservatuvarlarımızda verilen kontrbas eğitiminde Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerine yeterince yer verilmediği anlaşılmaktadır. Eserlerin azlığı ve olanlara da ulaşılmasının zorluğu, bunun yanı sıra ulaşılanların da teknik olarak öğrenci seviyelerinin üstünde olması, aynı zamanda az sayıdaki eserin bile birçok eğitimci ve öğrenci tarafından yeterince tanınmadığı görülmüştür. Az sayıda olsa da bu eserler toplanıp arşiv haline getirilmeli ve ihtiyaç halinde başvurulabilecek bir kaynak oluşturulmalı, uygun olanların kontrbas eğitiminin değişik aşamalarında kullanımları yaygınlaştırılmalıdır.

Dördüncü alt probleme ilişkin saptanan bulgulardan, Server Acim’in kontrbas ve piyano için yazdığı “Minyatürler” ve kontrbas dörtlüsü için yazdığı “3 Minyatür No:1”, Necdet Levent’in üç kontrbas için yazdığı “Kontrbas Trio No:2” ve Yiğit Kolat’ın kontrbas ve piyano için yazdığı “Horon” isimli eserlerin ulusal ve uluslararası kontrbas eğitiminde halen kullanılmakta olduğu ve aynı zamanda kullanılabilir özelliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Beşinci alt probleme ilişkin saptanan bulgulardan, Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerinin, kontrbas eğitimi dersi hedeflerinin gerçekleşmesinde nitelik, nicelik, çeşitlilik açılarından ve sayıca yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır. Bestecilerin özellikle eğitim aşamalarını da düşünerek ve hedef olarak çeşitli seviyelerde eser üretmesi teşvik edilmelidir. Kontrbas eğitimi dersinde öğrencinin kendi ulusal değerlerinden izler taşıyan eserler ile çalışması hem derse olan ilgisini artıracak, kolay öğrenmesini sağlayacak hem de ulusal müzik dilimizin ve beğenimizin gelişimini olumlu yönde etkileyecektir.

Altıncı alt probleme ilişkin saptanan bulgulardan, ülkemizde kontrbas eğitimi veren kurumlarda ders veren kontrbas eğitimcilerinin, derslerinde Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerine yeterince yer vermediği anlaşılmaktadır. Bunun nedeninin de eserlerin azlığı, ulaşım zorluğu, eserlerin tanınmaması ve birçoğunun da ileri seviyede eserler olmasıdır. Bu tip çalışmalar ve benzerleriyle bu eserler hem eğitimcilere hem de öğrencilere tanıtılmalı, az da olsa ulaşılabilen eserlerin kontrbas eğitimi dersinde kullanılabilir olduğu gösterilmeli, kullanılması teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.

Yedinci alt probleme ilişkin saptanan bulgulardan, Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserleri nitelikleri bakımından incelendiğinde; Server Acim'in "3 Minyatür" ve "Duality", Necdet Levent'in "Kontrbas Trio No:2", Mahir Cetiz'in "A-Scape" ve Erdal Tuğcular'ın "Colours From Anatolia (Anadolu'dan Renkler)" adlı eserleri dışındaki eserlerin kontrbas konser dağarcığı içerisinde yer almadığı, kullanılmadığı ve kullanılabilir olmadığı anlaşılmaktadır. Acim ve Levent'in kontrbas toplulukları için yazdığı iki eserin, öğrencilerin solo ve oda müziği konserlerinde kullanıldığı, Cetiz'in solo kontrbas eseri "A-Scape" ve Tuğcular'ın "Colours From Anatolia" adlı eserinin ulusal ve uluslararası kontrbas konser dağarcığı içerisinde yer aldığı ve seslendirildiği anlaşılmaktadır.

Sekizinci alt probleme ilişkin saptanan bulgulardan, Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerinin nitelik, nicelik ve çeşitlilik bakımından üretilmesi için, metot yazılmalı, besteciler çeşitli temalar altında beste yapmaya teşvik edilmeli, kontrbas düoları yazılmalı, oda müziği eserleri yazılmalı, besteciler eğitimciler ve yorumcular ile işbirliği yapmalıdır. Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerinin nitelik, nicelik ve çeşitlilik bakımından üretilmesi için, kontrbasın müzikal ifade şekillerinin, sesi ve yapısının bestecilere benzer eserler çalınarak tanıtılması gerektiği, bu şekilde bir beğeni ve talep oluşturularak bestecilerin daha fazla sayıda eser üretmesinin sağlanmasının önemi anlaşılmaktadır. Doğal olarak hiçbir besteci seslendirilmeyecek bir eser üretmek istemez. Üretilen bu eserleri seslendirecek, yorumlayacak ve

eğitimde kullanacak nitelikli kontrbas yorumcularının ve eğitimcilerinin ülkemizdeki varlığı bestecilerce görülmeli, onlara gösterilmeli ve tanıtılmalıdır. Türkçe bir kontrbas metodunun olması ülkemizdeki kontrbas eğitimi açısından çok önemlidir ve bu alandaki en büyük eksikliklerimizdendir. Türkçe hazırlanmış, kendi ülkesinin bestecilerinin ulusal değerleri yansıtan öğelerle ürettikleri eserleri ve uluslararası örnekleri içeren bir kontrbas metodu, Çağdaş Türk Kontrbas Müziği Eğitimi çok daha ileri seviyelere taşıyacak; nitelikli, ulusal müzik kültürü sahibi ve aynı zamanda dünya müziğini de buna bağlı olarak daha iyi anlayan ve anlatabilen kontrbas sanatçıları ve eğitimcileri yetişmesinde önemli rol oynayacaktır.

Dokuzuncu alt probleme ilişkin saptanan bulgulardan, Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerinin, içerisinde barındırdığı ulusal öğeler ve tınılar ile öğrencilerin ilgisini daha fazla çektiği anlaşılmaktadır. Kendi ülkesine ve ulusuna ait değerleri, renkleri ve ezgileri eser içerisinde bulan öğrenci eseri daha severek çalmakta çalgısıyla daha fazla yakınlaşmakta, bunun doğal sonucu olarak daha hızlı ilerleme sağlamak ve dünya müziğine de daha geniş bir çerçevede bakabilmektedir.

Onuncu alt probleme ilişkin saptanan bulgulardan, ülkemizde eğitimci ve öğrencilerimizin Çağdaş Türk Kontrbas Müziği eserlerine ulaşmasının çok güç olduğu anlaşılmaktadır. Bunun nedeni müzikle ilgili kütüphanecilik ve arşivcilik konularının ülkemizde yeterli düzeyde gelişmemiş olmasıdır. Araştırma sürecinde Çağdaş Türk Kontrbas Müziği Dağarcığı'nı oluşturan eserlerin hiçbir üniversite kütüphanesi, devlet kütüphanesi ve özel kütüphanede mevcut olmadığı görülmüştür. Eser kataloğu olarak yazılan eserlerin ve bu alanda yapılan araştırma ve ortaya konan eser sayısının azlığı ve yetersizliği bu eserlere ulaşmayı güçleştirmektedir. Çağdaş Türk Müziği Eserleri Kataloğu güncellenerek ve içeriğini oluşturan eserlere ulaşarak bu eserler bir yandan arşivlenerek hazırlanmalıdır. Araştırma sürecinde de en büyük zorluklardan biri eser kataloglarında belirtilen eserlerin kayıp olması, bu eserlere nasıl ve nereden ulaşılacağına açıkça belirtilmemiş olması, hatta görünen bazı eserlerin aslında var olmaması olmuştur. Ülkemizde bu sadece Çağdaş Türk Kontrbas Müziği açısından değil, farklı müzik türlerinde de yaşanan bir sıkıntıdır. Ulaşılabilen ve arşivlenen eserler ile oluşturulacak bir katalog tüm konservatuvarların kütüphanelerinde bulundurulmalıdır. Devlet kütüphaneleri ve özel kütüphanelere de gönderilmeli; eğitimci, öğrenci, yorumcu ve ilgi duyan herkesin rahatça ulaşabileceği bir kaynak oluşturulmalıdır.

On birinci alt probleme ilişkin saptanan bulgulardan, Turgay Erdener'in 1977 yılında ülkemizdeki önemli kontrbas sanatçısı ve eğitimcilerinden biri

olan ve halen Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi öğretim üyesi olan Yrd. Doç. Melih Balçık için bestelediği kontrbas ve piyano için “Turuncu Gözyaşı Damlası” isimli bir eser olduğu anlaşılmıştır.

On ikinci alt probleme ilişkin saptanan bulgulardan, Çağdaş Türk Kontrbas Müziği konusunda ülkemizde Türkçe ve hatta yabancı yazılı kaynak sıklığının var olduğu, sayısı az bile olsa var olan eserlerden kontrbas eğitimcileri, öğrencileri ve yorumcularının haberdar olmadığı anlaşılmıştır.

Kontrbas eğitimcilerinin araştırmaya dair düşünceleri ve konuyla ilgili söylemek istedikleri şunlardır:

“Araştırmanın Türkiye’de ihmal edilmiş önemli bir konuyu incelediğini düşünüyorum ve tebrik ediyorum. Sadece bestecilerin ilgisini kazanmak açısından değil, az da olsa yazılan eserlerden kontrbas eğitimcilerini, yorumcuları ve öğrencileri haberdar etmek ve seslendirmeleri, öğretmeleri konusunda teşvik edici olduğunu düşünüyorum. Ben bu çalışmadan bilmediğim eserleri öğrenme şansını yakaladım ve çok memnun oldum. Bir yorumcu ve öğretim görevlisi olarak, günümüz Türkiye’sindeki kontrbasçıların geldiği seviyenin dünya ile eşzamanlı olduğuna inanıyorum. Kontrbas orkestra çalgısı olmasının dışında ülkemizde solo çalgı olarak da seslendirilmektedir. Çağdaş Türk Bestecileri kontrbas için eserler besteleyerek, çalgımızı tanıtmak ve sevdirmek yolunda yaptığımız çalışmalarda hem bizler hem de dinleyiciler için şüphesiz büyük destek sağlayacaklardır. Tezin tüm Çağdaş Türk Bestecileri, Kontrbas Eğitimcileri ve Yorumcularına ulaştırılabilmesini diliyorum. Ayrıca uluslararası platformlarda ülkemizi kendi bestecilerimizin eserlerini seslendirerek temsil etmek de bizlere onur verecektir. Bu çalışmanın ilgili birimler arasında, amaçlar doğrultusunda bir buluşmayı sağlaması dileğiyle. Saygılarımla ve teşekkürlerimle.”

“Yararlı ve bir çalışma olduğunu düşünüyorum ve destekliyorum. Kontrbasın teknik ve müzikal imkanları düşünülerek Türkiye’deki kontrbas yorumcuları için yeni eserler yazılmasını teşvik edebilir. Bu eserler değerlendirilip kullanılabilir. Bunun yanı sıra Çağdaş Türk Kontrbas Müziği’nin Türkçe bir kontrbas metoduna veya dünyada yaygın kullanılan yabancı bir metodun Türkçe uyarlamasına ihtiyacı vardır. Bu tarz çalışmalar halen yapılmaktadır ve desteklenmelidir. Dünyada farklı kontrbasçılar tarafından seslendirilen modern eserler veya daha önce Türkiye’de seslendirilmemiş eserler seslendirilerek gerek dinleyicilere gerekse bestecilere, kontrbas sanatçılara, öğrencilere tanıtılmalı, özendirilmelidir. Bu sayede Türkiye’de de bu alanda yeterli yorumcuların olduğunu görmek bestecileri de bu yönde eser vermeye teşvik edecek, dinleyicilerin de bu tür

beğenilerinin ve buna bağlı olarak isteklerinin oluşmasında etkili olacaktır. Teşekkürler.”

“Oldukça dar ve sınırlı bir konuda, kanımca diğer eğitimcilerin de kullanmadıkları her anlamda hiçbir katkı sağlamayan eserlerin araştırılması sadece kağıt üzerinde kalmaktan öteye gitmez. Seslendirilmeleri çok özel ilgi alanı dışında hayata geçemez.”

Bu denli ihmal edilen ve kaynak eksikliği duyulan bir alanda nitelikli eğitimci, öğrenci, yorumcu ve dinleyici oluşması da zorlaşacaktır. Bu da Çağdaş Türk Kontrbas Müziği'nin gelişmesini yavaşlatmakta ve güçleştirmektedir. Zorluklara rağmen ülkemizdeki kontrbas eğitimcileri ve öğrencileri dünyayı yakından takip etmekte, dünya standartlarına her alanda yaklaşmakta hatta bu seviyelerin belirlenmesinde rol oynamaktadırlar. Kontrbas dünyada olduğu kadar, ülkemizde de artık solo çalgı olarak algılanmakta, kullanılmakta ve seslendirilmektedir. Kontrbas yorumcularımız dünya standartlarını yakalamıştır. Ülkemizdeki kontrbas eğitimi ve konser dağılıcı içerisinde kullanılmasının öneminin yanı sıra, Çağdaş Türk Bestecileri'nin kontrbas için yazdıkları eserlerin uluslararası alanlarda seslendirilmeleri de büyük önem taşımaktadır. Bu sayede ülkemiz uluslararası alanda temsil edilmiş olacak ve bu Çağdaş Türk Müziği'ne duyulan ilgiyi her anlamda artırmış olacaktır. Ülkemiz bestecilerinin yanı sıra yabancı besteciler ve yorumcuların da ilgisini çekecek ve ulusal renklerimiz barındıran daha çok eser üretilebilecek ve buna bağlı olarak seslendirilebilecektir.

KAYNAKLAR

- Antep, E. (2006). Türk Bestecileri Eser Kataloğu, Ankara: Sevda – Cenap And Müzik Vakfı Yayınları.
- Arlı, M. ve Nazik, M. H. (2003). Bilimsel Araştırmaya Giriş, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ekiz, D. (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Finkelstein, S. (1995). Besteci Ve Ulus, İstanbul: Pencere Yayınları.
- İlyasoğlu, E. (1998). Çağdaş Türk Bestecileri / Contemporary Turkish Composers, İstanbul: Pan Yayıncılık.
- İlyasoğlu, E. (2007). 71 Türk Bestecisi, İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Kaptan, S. (1989). Bilimsel Araştırma Gözlem ve Teknikleri, Ankara: Tek Işık Aş.

- Karasar, N. (1994). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara: Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Özeren, H. S. E. (2003). Müzik Eğitiminde Geleneksel Ögelere Yer Verilmesi, Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, (229-231). 30-31 Ekim 2003, <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/HSE-Ozeren.html>
- Say, A. (2000). Müzik Tarihi, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2002). Müzik Sözlüğü, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sun, M. (1993). Türk Kalarak Çağdaşlaşma (Türkiye'nin Kültür Sanat Sorunları), Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Tarman, S. (2006). Müzik Eğitiminin Temelleri, Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Uçan, A. (1994). İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Yazıcıoğlu, S. (2006), Kontrbasın Yapısı ve Tarihsel Gelişimi, (Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kontrbas Ana Sanat Dalı, İstanbul.
- YÖK, (2006). Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Mevzuatı, İstanbul: Yalın Yayıncılık.